

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Posudek oponenta

Název práce: „Rap je život, život je rap: interpretativní fenomenologická analýza rozhovorů s českými rappery“

Autor práce: Bc. Jakub Veber

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Vladimír Chrz, Ph.D.

V předkládané práci šlo panu Veberovi o uchopení tématu rapu v psychologické perspektivě, přesněji řečeno o prozkoumání významu tohoto fenoménu, který překračuje hranice hudebního směru a může se pro ty, kteří na něm různým způsobem participují, stát i obecnou životní náplní (jak naznačuje už samotný název práce). Autorovi šlo konkrétně o zjištění toho, jakou roli hraje Rap v životě umělců, kteří se tvorbě v této oblasti věnují profesionálně. Klíčové jsou v tomto případě pro autora a jeho práci témata a pojmy autenticita, kreativita a flow.

Práce sestává ze dvou hlavních částí – v první části popisuje autor svá teoretická východiska, jmenovitě především výše zmíněné pojmy *flow* a *autenticita* a uvádí čtenáře do kontextu zkoumaného tématu, čili do rapu, jeho hlavních charakteristik a historie. Druhá, obsáhlejší část se potom týká vlastního empirického výzkumu, ve kterém se autor věnuje rozhovorům se čtyřmi rappery. Ty se týkají především jejich vztahu k rapu, jejich minulosti spojené s rapem, tomu, co pro ně rap znamená nebo reflexe jejich vývoj jakožto umělců. Na základě těchto rozhovorů pak dochází k popisu trojice tematických os, které popisují roli, jakou rap v jejich životě hraje – Rap jako „sebeterapie“, konflikt rapu jakožto „práce“ a rapu jakožto umění a rap ve vztahu k druhým.

Předkládanou práci hodnotím obecně jako velmi zdařilou. Musím ocenit především rovnováhu, kterou autor udržuje mezi zřejmým osobním zájmem o danou problematiku, který reflektuje a schopností a ochotou od osobního zaujetí poodstoupit a věnovat se danému tématu s adekvátním nadhledem. Práce je tak dle mého názoru dobrým příkladem snoubení osobního a vědeckého zaujetí a jako taková dle mého mínění výborně splňuje parametry diplomové práce.

Kromě toho chci ocenit, že se autorovi v práci dobře daří definovat a následně sledovat výzkumné otázky.

K práci jako takové nemám valných výhrad, mám ale pár poznámek k pojmům, se kterými autor pracuje a které snad mohou posloužit jako podnět k diskuzi či jako případná inspirace pro autorovo případné další zkoumání.

Především mě zaujalo použití pojmu *flow*. Autor nejspíš dělá dobře, že se k použití tohoto konceptu uchyluje, v souvislosti s uměleckou tvorbou, do které rap zřejmě spadá, se jeho užití nabízí. Je ovšem otázkou, nakolik výstižný je tento pojem pro zkušenost, kterou sdílejí uvedení respondenti a nakolik by jimi sdílená zkušenost zasloužila vlastní specifickou, možná fenomenologicky založenou analýzu. Respondenti totiž jistě připustí, že prožívají „flow“, to ovšem může být proto, že se toto slovo stalo součástí slovníku určitých kulturních skupin. Nakolik však v takovém případě toto slovo vystihuje Csikszentmihalyiho koncept a nakolik jde o specifický stav? Respondenti v souvislosti s kreativním procesem popisují mj. „stavy transu“. Spadá takto hluboký prožitek stále ještě do roviny tohoto pojmu a nejedná se už o něco, co jej přesahuje? Není na místě například hovořit spíše o prožitku srovnatelném s nějakým mystickým, možná náboženským zážitkem?

Vedle toho by mi přišlo zajímavé více se zamyslet nad tím, jak pro respondenty funguje rap jako sebeterapie. Z některých výpovědí se mi zdá, že respondenti považují rap za něco, co jim samotným psychoterapii nahrazuje. Tím ale, dle mého čtení, mimoděk naznačují, že se terapie a rap vzájemně vylučují, jako by jedno nemohlo druhé obohatit. Je trochu škoda, že se autorovi nedaří popis tohoto vztahu zachytit, neboť případná by případná polemika s tímto pohledem mohla vést k zajímavému příspěvku do diskuze o vztahu psychoterapie a umělecké tvorby.

Práci doporučuji k obhajobě.